

Hatásvizsgálat

a 312/2014/EU rendelet 26.cikk szerinti napon belüli kötelezettség bevezetésére vonatkozóan

1. A napon belüli kötelezettség bevezetésének oka

A napon belüli kötelezettség bevezetésére a szállítási rendszerüzemeltető az alábbi két okból tesz javaslatot:

- i.) A fedezetlen vételi pozíciók vezetékészlethez történő kielégítése veszélyezteti a földgázszállító rendszer hidraulikai egyensúlyának fenntartását. A forráshiányos rendszerhasználó okozta készlethiány pótlása rövid távú szabványtermékekkel - különösen hétvégén - nem, vagy csak indokolatlanul nagy pénzügyi teher mellett történhet meg.
- ii.) Amennyiben az egyensúlyi elszámolást követően a forráshiányos rendszerhasználó nem rendezi a központi szerződő fél (KSZF) garanciarendszerének a keretén belül a többlet igényt, a jelenlegi garanciarendszer nem minden esetben ad fedezetet, az elszámolóház kénytelen a rendszerhasználó klíringtagok összesége által biztosított kollektív alap lehívását kezdeményezni. Ennek következtében a ki nem fizetett kiegyensúlyozó földgáz indokolatlan pénzügyi terhet ró a szabálykövető rendszerhasználókra, a rendszerüzemeltetőre és a KSZF-re. (312/2014/EU Rendelet 26.cikk 5.a.)

Alábbiakban számpéldában láthatóak az elmúlt tízéves időszakban a kiugró mennyiségű allokált egyensúlytalan elszámolások:

Gáznap	Rendszerhasználó	Gáznapi betáplálás (kWh)	Gáznapi kivétel (kWh)	Egyensúlytalanság (kWh)
2011.01.01	Rendszerhasználó 1.	9 416 899	49 859 323	-40 442 425
2011.01.02	Rendszerhasználó 1	18 861 343	48 847 966	-29 986 623
2011.01.03	Rendszerhasználó 1	9 416 899	49 627 012	-40 210 114
2011.01.04	Rendszerhasználó 1	0	51 384 504	-51 384 504
2011.01.05	Rendszerhasználó 1	0	52 399 451	-52 399 451
2011.01.06	Rendszerhasználó 1	0	49 714 544	-49 714 544
2011.01.07	Rendszerhasználó 1	0	42 489 841	-42 489 841
2011.01.08	Rendszerhasználó 1	0	38 929 375	-38 929 375
2011.01.09	Rendszerhasználó 1	0	37 297 888	-37 297 888
2011.01.10	Rendszerhasználó 1	0	38 020 959	-38 020 959
2011.01.11	Rendszerhasználó 1	0	37 061 738	-37 061 738
2011.01.12	Rendszerhasználó 1	0	36 841 883	-36 841 883
2020.09.12	Rendszerhasználó 2.	4 800 000	36 000 000	-31 200 000
2020.09.13	Rendszerhasználó 2.	19 200 000	36 000 000	-16 800 000
2020.09.14	Rendszerhasználó 2.	19 200 000	24 550 000	-5 350 000
2021.05.01	Rendszerhasználó 3.	18 000 000	56 400 000	-38 400 000
2021.05.02	Rendszerhasználó 3	18 000 000	56 400 000	-38 400 000
2021.05.17	Rendszerhasználó 3	18 000 000	56 400 000	-38 400 000

2021.05.20	Rendszerhasználó 3	18 000 000	55 800 000	-37 800 000
2021.05.25	Rendszerhasználó 3	0	37 920 000	-37 920 000

Rendszerhasználó 2.-nek 725 410 EUR volt a pénzügyileg nem rendezett elszámolása, melyből nemteljesítés miatt a kollektív garanciaalap egy része is ideiglenesen lehívásra került. Rendszerhasználó 3. esetén 4 542 513 EUR volt a rendezetlen tartozás, mely kiegyenlítése megtörtént.

2. A napon belüli kötelezettség általános szabályai

A szállítási rendszerüzemeltető javaslatot tett az Üzemi és Kereskedelmi Szabályzat (ÜKSZ) módosítására annak érdekében, hogy a napon belüli kötelezettség bevezetésével kapcsolatos eljárásrend és a vonatkozó részletszabályok jóváhagyásra kerüljenek a 2021. október 1-jén kezdődő gázévtől hatályba lépő ÜKSZ-ben.

A bevezetésre javasolt eljárás során a szállítási rendszerüzemeltető vizsgálja a rendszerhasználói portfóliók egyensúlytalanságának hatását a földgázszállító rendszerre vonatkozóan. Ha egy rendszerhasználói portfólió adott gáznapon a visszaigazolt nominálások alapján várható egyensúlytalansága az egyensúlytalansági határértéket eléri, vagy meghaladja, úgy a szállítási rendszerüzemeltető jogosult az egyensúlytalan rendszerhasználók nominálásait az egyensúly javítása érdekében módosítani.

Az egyensúlytalansági határérték mértéke egy adott gáznapon egy adott egyensúlyozási portfólió visszaigazolt nominálásokból számolt összes vételezésének 10%-a, amennyiben az nagyobb 15 millió kWh-nál. Azon portfóliók esetében, amelyben a vételezések összege nem éri el a 15 millió kWh-t, az egyensúlytalansági határérték a visszaigazolt nominálásokból számolt összes vételezés 50%-a.

Az egyensúlytalansági határérték túllépése esetén lefolytatásra kerülő eljárás részletszabályait az ÜKSZ tervezet 2.3.2.3 pontja tartalmazza.

3. A napon belüli kötelezettség bevezetését érintő hatások

A Bizottság 312/2014/EU Rendelete a gázszállításirendszer-üzemeltetők közötti rendszeregyensúlyozásra vonatkozó üzemi és kereskedelmi szabályzat létrehozásáról (továbbiakban: 312/2001/EU Rendelet) előírja a napon belüli kötelezettség bevezetésére vonatkozó feltételeket. A szállítási rendszerüzemeltető ezen előírások figyelembevételével dolgozta ki a javaslatát:

A bevezetésre javasolt egyensúlytalansági határértékhez kötött portfóliórendezési kötelezettség a gáznapon belül nem akadályozza indokolatlanul a határokon átnyúló kereskedelmet, mert csak abban az esetben ad a rendszerüzemeltetőnek beavatkozásra lehetőséget, ha a rendszerhasználó igazoltan fedezetlen eladásai akár egyensúlyozási portfólió, akár egyensúlyozási zóna szintjén zavart okozhatnak. Az eladások forrás fedezetének biztosítása esetén a korlátozó intézkedések késedelem nélkül felfüggesztésre kerülnek. Az intézkedés nem korlátozza az új rendszerhasználók adott piacra való belépését sem, mivel ez egy gáznapon belüli korlátozási lehetőség, a csatlakozási folyamat ettől független eljárás. (312/2014/EU Rendelet 26.cikk 2.a.)

Az eljárásrend bevezetésével kapcsolatosan a szállítási rendszerüzemeltető nem tesz javaslatot a napon belüli kötelezettségekkel kapcsolatos külön díj bevezetésére. (312/2014/ EU Rendelet 26.cikk 2.b. d.)

A rendszerhasználó kiegyensúlyozási elszámolása továbbra is a gáznap végén rögzített egyensúlyi pozíció alapján történik. A napon belüli kötelezettség nincs hatással a pénzügyi elszámolásra, nincs hatása a „nullszaldós” pénzügyi eredményre. (312/2014/EU Rendelet 26.cikk 2.c.e.)

A kötelezettség alkalmazása a szervezett földgázpiacon, kereskedési platformon a likviditást várhatóan nem csökkenti. A bevezetésre javasolt intézkedés eredményeként az érintett rendszerhasználó a forráshiány határértéken belüli szintre csökkentése érdekében nem csak újránominálással, hanem a piaci (OTC és/vagy KP) eszközökkel is élhet, a portfóliója egyenlegét javító ajánlatot továbbra is beadhat a platformokon. (312/2014/EU Rendelet 26.cikk 2.f. 5. f.)

Az intézkedés javíthatja a gáznap hidraulikai rendszeregyensúly dinamikus lefolyását, a szállítási rendszerüzemeltető piaci eszközökkel (szervezett földgázpiaci földgáz vásárlás/eladás) történő szélsőségesen nagy mértékű beavatkozásának esetszámát csökkentheti, amely által a szállítórendszer szállítóképessége nagyobb valószínűséggel tartható fenn.

A rendszerhasználók részére az Informatikai Platformon rendelkezésre állnak mindazon információk, amelyek lehetővé teszik, hogy időben kezeljék a napon belüli pozícióikat. A határértéksértés tényéről időben, megkülönböztetésmentesen tájékoztatásra kerülnek, a beavatkozásra kellő időt biztosít a folyamatszabályozás, figyelembe véve a kereskedelmi platformok nyitva tartását és az újránominálási szabályokat is. Az esetleges beavatkozás nem sérti a szomszédos egyensúlytartási zónák kiegyensúlyozási gyakorlatát, az alkalmazásra kerülő eljárás az érvényben lévő szállítási rendszerüzemeltetőkkel kötött együttműködési megállapodásokban foglaltakra nincs hatással, azok módosítása nem szükséges. (312/2014/EU Rendelet 26.cikk 5. b. d. e.)

Ha a bevezetésre kerülő mechanizmus egy előre meghatározott limit fölé nem engedi a rendszerhasználó egyensúlytalanságát, az hatással lehet a gáznap végi egyensúlytalansági pozíció mértékére is. Az egyes portfóliók gáznap végi egyensúlytalansági pozíciója az intézkedés hatására várhatóan csökken, amelyet a KELER KSZF Zrt. – mint az egyensúlyi elszámolást biztosító központi szerződő fél – figyelembe tud venni a klíringtag rendszerhasználók garanciaelemeinek számításakor is. A rendszerhasználó maximum az ÜKSZ tervezetben megengedett mértékű, az egyensúlytalansági határértéken belüli forráshiányt tud előidézni, ezzel korlátok között tartva a többi klíringtag pénzügyi kitétségét is. Így legfeljebb a határérték szerinti földgázmennyiség értékének a nem teljesítése növelheti a többi klíringtagra terhelt kollektív garancia alapját és a nemteljesítés esetére a kollektív garanciaalap tulajdonosaira hárított pénzügyi veszteség mértékét, továbbá a KSZF számára is kiszámíthatóbbá teszi a garanciarendszer működtetését. (312/2014/EU Rendelet 26.cikk 5. c.)

A 312/2014/EU Rendeletnek való megfelelés részletes bemutatását a hatásvizsgálat 1. melléklete tartalmazza.

4. Egyéb információk

A bevezetéssel kapcsolatosan a szomszédos országok rendszerüzemeltetői és a hazai kereskedelmi tárolói engedélyes üzemeltetők felé megküldésre került a 312/2014/EU Rendelet 26. cikk (4) bekezdése alapján a konzultációt kezdeményező tájékoztató levél. A konzultáció során a kapcsolódó rendszerüzemeltetők egyike sem élt kifogással a tervezett intézkedésekkel szemben.

312/2014/EU Rendelet 26. cikkének való megfelelés részletes bemutatása

A napon belüli kötelezettségekre vonatkozó követelmények

(2) Minden napon belüli kötelezettségnek meg kell felelnie az alábbi feltételeknek:

a) a napon belüli kötelezettség és a kapcsolódó napon belüli díj semmi esetre sem akadályozhatja indokolatlanul a határokon átnyúló kereskedelmet és az új rendszerhasználók adott piacra való belépését;

- A kötelezettség bevezetésével kapcsolatosan a szállítási rendszerüzemeltető nem tesz javaslatot a napon belüli kötelezettségekkel kapcsolatos külön díj bevezetésére, így az semmi esetre sem lehet akadályozó tényező.
- A bevezetésre javasolt egyensúlytalansági határértékhez kötött portfóliórendezési kötelezettség a gáznapon belül nem akadályozza indokolatlanul a határokon átnyúló kereskedelmet, mert csak abban az esetben ad a rendszerüzemeltetőnek beavatkozásra lehetőséget, ha a rendszerhasználó igazoltan fedezetlen eladásai akár egyensúlyozási portfólió, akár egyensúlyozási zóna szintjén zavart okozhatnak. Az eladások fedezetének biztosítása esetén a korlátozó intézkedések késedelem nélkül felfüggesztésre kerülnek. Az intézkedés nem korlátozza az új rendszerhasználók adott piacra való belépését sem, mivel ez egy gáznapon belüli korlátozási lehetőség.
- A rendszerhasználó piacra lépésének nem feltétele egy későbbi folyamatra (konkrét rendszerhasználat) vonatkozó kötelezettség.

b) napon belüli kötelezettség csak abban az esetben alkalmazható, ha a rendszerhasználókat a betáplálásaikra és/vagy vételezéseikre vonatkozó esetleges napon belüli díjak kivetése előtt megfelelően tájékoztatják, és azok ésszerű eszközökkel módosítani tudják kitétségüket;

- A kötelezettség bevezetésével kapcsolatosan a szállítási rendszerüzemeltető nem tesz javaslatot a napon belüli kötelezettségekkel kapcsolatosan külön díj bevezetésére.

c) a rendszerhasználókat a kiegyensúlyozási kötelezettségek kapcsán terhelő költségeknek a gáznap végén fennálló pozíciójukon kell alapulnia;

- A rendszerhasználó kiegyensúlyozási elszámolása továbbra is a gáznap végén rögzített egyensúlyi pozíció alapján történik.

d) amennyire lehetséges, a napon belüli díjaknak tükrözniük kell a szállításrendszer-üzemeltető azon költségeit, amelyek a megfelelő egyensúlyozó intézkedések kapcsán keletkeztek;

- A b) pont szerint nem kerül bevezetésre a napon belüli egyensúlytartással kapcsolatban külön díj.

e) a napon belüli kötelezettség nem eredményezi a rendszerhasználók pénzügyi értelemben nullszaldós pozícióját;

- A napon belüli kötelezettség nincs hatással a pénzügyi elszámolásra, nincs hatása a „nullszaldós” pénzügyi eredményre.

f) a napon belüli kötelezettség bevezetésének a szállítóhálózat gazdaságos és hatékony működésével kapcsolatos előnyei felülmúlják az esetleges negatív hatásokat, ideértve a virtuális kereskedelmi pontokon bonyolított ügyletek likviditására gyakorolt hatást.

- A kötelezettség alkalmazása a szervezett földgázpiacon, kereskedési platformon a likviditást várhatóan nem csökkenti. A bevezetésre javasolt intézkedés eredményeként az érintett rendszerhasználó a forráshiány határértéken belüli szintre csökkentése érdekében nem csak

újránominálással, hanem a piaci (OTC és/vagy KP) eszközökkel is élhet, a portfóliója egyenlegét javító ajánlatot továbbra is beadhat a platformokon.

(4) A szállításirendszer-üzemeltető konzultál az érdekelt felekkel – ideértve az illetékes nemzeti szabályozó hatóságokat, az érintett elosztórendszer-üzemeltetőket, valamint a szomszédos egyensúlytartási zónák szállításirendszer-üzemeltetőit – minden általa bevezetni tervezett, napon belüli kötelezettségről, beleértve a módszertant és mindazokat a feltételezéseket is, amelyek alapján azt a következtetést vonta le, hogy az megfelel a (2) bekezdés szerinti feltételeknek.

- A bevezetéssel kapcsolatosan a szomszédos országok rendszerüzemeltetői és a hazai kereskedelmi tárolói engedélyes üzemeltetők felé megküldésre került jelen bekezdés alapján a konzultációt kezdeményező tájékoztató levél. A konzultációs időszak lejártát követően kerül elkészítésre a végleges ajánlási dokumentum a MEKH részére.

(5) A konzultációs folyamatot követően a szállításirendszerüzemeltető ajánlási dokumentumot készít, amely tartalmazza a véglegesített javaslatot és a következők elemzését:

a) a napon belüli kötelezettség szükségessége, figyelembe véve a szállítóhálózat jellemzőit és a szállításirendszer-üzemeltető rugalmasságát a rövid távú szabványtermékek vásárlása és értékesítése, illetve a kiegyensúlyozási szolgáltatások III. fejezet szerinti igénybevétele révén;

Azért szükséges, mert a fedezetlen short pozíciók vezetékészletből történő kielégítése

- veszélyezteti a földgázz szállító rendszer hidraulikai egyensúlyának fenntartását,
- a hiány rövid távú szabványtermékekkel történő fedezése - különösen hétvégén - nem, vagy csak indokolatlanul nagy pénzügyi teher mellett történhet meg,
- jellemzően a shortoló rendszerhasználó nem fizeti ki a kiegyenlítő gázt, erre a jelenlegi garanciarendszer nem minden esetben ad fedezetet,
- a ki nem fizetett kiegyenlítő gáz indokolatlan pénzügyi terhet ró a szabálykövető rendszerhasználókra, a rendszerüzemeltetőre és a KSZF-re.

b) mindazon rendelkezésre álló információk, amelyek lehetővé teszik a rendszerhasználóknak, hogy időben kezeljék napon belüli pozícióikat;

- Az információk rendelkezésre fognak állni a folyamat szerint, a határérték sértésről tájékoztatjuk a Rendszerhasználót és kellő időt biztosítunk a beavatkozásra, figyelembe véve a platformok nyitvatartását és az újránominálási szabályokat.

c) a rendszerhasználókat érő várható pénzügyi hatás;

- Külön díj nem kerül bevezetésre, ezért a rendszerhasználókat nem fogja „váratlan” és kiszámíthatatlan pénzügyi kockázat terhelni.

d) az adott piacra belépő új rendszerhasználókat érő hatások, ideértve az indokolatlan negatív hatásokat;

- A bevezetésre kerülő rendszerhasználati feltétel az új rendszerhasználók részére sem fog indokolatlanul negatív hatást eredményezni.

e) a határokon átnyúló kereskedelmet érő hatások, ideértve a szomszédos egyensúlytartási zónákban történő kiegyensúlyozásra gyakorolt esetleges hatásokat;

- A szükséges és indokolt beavatkozás nem sérti a szomszédos egyensúlytartási zónákban történő kiegyensúlyozásra gyakorolt esetleges hatásokat, az alkalmazásra kerülő eljárás az érvényben lévő szállítási rendszerüzemeltetőkkel kötött együttműködési megállapodásokban foglaltakra nincs hatással, azok módosítása nem szükséges.

f) a rövid távú gáz-nagykereskedelmi piacra gyakorolt hatások, ideértve annak likviditását;

- A bevezetésre javasolt intézkedés eredményeként az érintett rendszerhasználó a forráshiány határértéken belüli szintre csökkentése érdekében nem csak újránominálással, hanem a piaci (OTC és/vagy KP) eszközökkel is élhet, a portfóliója egyenlegét javító ajánlatot továbbra is beadhat a platformokon. Ezért a kötelezettség alkalmazása a szervezett földgázpiacon, kereskedési platformon a likviditást várhatóan nem fogja csökkenteni.

g) a napon belüli kötelezettség megkülönböztetésmentes jellege.

- A szabályok minden rendszerhasználóra érvényesek megkülönböztetés és kivétel nélkül.